

your son, your only son, whom you love, Isaac, and go to the land of Moriah, and offer him there as a burnt-offering on one of the mountains which I will tell you." Abraham rose early in the morning, saddled his donkey, and took with him his two attendants and Isaac his son; he chopped wood for the offering and set out for the place of which God had told him. On the third day, Abraham looked up and saw the place from afar. Abraham said to his attendants, "You stay here with the donkey, and I and the lad will go yonder; we will prostrate ourselves [before God] and then return to you." Abraham took the wood for the offering and put it on Isaac his son, and he took in his hand the fire and the knife; and the two walked on together. Then Isaac spoke to Abraham his father and said, "My father;" and he answered, "Here I am, my son." And he said, "Here are the fire and the wood, but where is the lamb for the burnt-offering?" Abraham answered, "God will provide for Himself the lamb for the burnt-offering, my son," and the two walked on together. They reached the place of which God had told him, and Abraham built an altar there, arranged the wood, bound Isaac his son, and placed him on the altar upon the wood. Then Abraham stretched forth his hand, and took the knife to slaughter his son. But an Angel of the Lord called to him from heaven and said, "Abraham! Abraham!" And he answered, "Here I am." And he said, "Do not lay your hand upon the lad, nor do anything to him; for now I know that you are a God-fearing man, since you have not withheld your son, your only son, from Me." Thereafter, Abraham looked up and saw a ram caught in the thicket by its horns; and Abraham went and took the ram and offered it as a burnt-offering instead of his son. And Abraham called the name of the place "The Lord Will See," as

תפלת השחר

14

את בנו את יחידך אשר אהבתי את יצחק. וזה קרא אל ארץ מבוריה, והעלהו שם לעלה על אהר הרים. אשר אמר אליה: וישבם אברהם בכפר. ויחבש את רמזו ויקח את שני נעריו אהו ואת יצחק בנו. ויכמע עצי עלה ויקח וילדו אשר הפקדם אשר אמר יו האלהים: כיום השלישי וישא אברהם את עיניו. וראה את המקום קורח: ויאמר אברהם אל נעריו שבו לרם שם עם הרמור, ואני והנער נלכה עד כה, ונשתחוו ונשוקה אליכם: ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו ויקח בידו את האש ואת המזקרה, וילכו שניהם יחדו: ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי, ויאמר הנני בני, ויאמר הנני ראש והעצים ואיה היש העלה לעלה: ויאמר אברהם אלהים יראה לו היש לעלה בני, וילכו שניהם יחדו: ויכאו אל המקום אשר אמר לו האלהים, ויכן ישם אברהם את המזבחה, ויערף את העצים, ויעקד את יצחק בנו, וישם אהו על המזבחה מקעלי לעצים: וישלח אברהם את ידו ויקח את המזבחת, לשדש את בנו: ויקרא אליו מלאך "מן השמים ויאמר אברהם אברהם, ויאמר הנני: ויאמר, אל תשלח ידך אל הנער, ואל תעש לו מאומה, כי עתה ידעתי, כי יראה אלהים אתה, ולא תשקת את בנו את יחידך מקנני: וישא אברהם את עיניו וראה והנה אייל, אהר נאחזו בכפר בקרניו, וילדו אברהם ויקח את האיל, ויעלהו לעלה תחת בנו: ויקרא אברהם שם המקום ההוא, "יראה, אשר

it is referred to this day, "On the mount where the Lord shall reveal Himself." "An angel of the Lord called to Abraham a second time from heaven, and said, "By Myself have I sworn, says the Lord, because you have done this and have not withheld your son, your only son, I will greatly bless you and make your descendants as numerous as the stars in heaven and as the sand on the seashore; and your descendants shall inherit the gates of their enemies. And all the nations of the earth shall bless themselves by your descendants, because you have obeyed My voice." Abraham then returned to his attendants, and they rose and went together to Beer-Sheva; and Abraham lived in Beer-Sheva. 1

On a day when Tachnun is not said, the following paragraph is omitted.

Sovereign of the universal Just as Abraham our father suppressed his compassion for his only son to do Your will with his whole heart, so may Your compassion suppress Your wrath against us; and may Your mercy prevail over Your attribute of stern justice. Act towards us, Lord our God, with the attributes of kindness and compassion, and deal with us leniently. In Your great goodness, let Your fierce anger turn away from Your people, from Your city, from Your land, and from Your heritage. Fulfill for us, Lord our God, the promise which You have made to us in Your Torah through Moses Your servant in Your glorious Name, as it is said: I will remember My covenant with Jacob; also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land. 2 And it is said: Yet, even then, when they are in the land of their enemies, I will not abhor them nor spurn them so as to destroy them and annul My covenant with them; for I am the Lord their God. 3 And it is said: I will remember in their favor the covenant with their ancestors, whom I took out of the land of Egypt, before the eyes of the nations, to be their God; I am the Lord. 4 And it is said: The Lord your God will return your exiles and have compassion upon you, and will again gather you from all the nations where the Lord your God has scattered you. Even if your dispersed will be at the furthestmost parts of the world, from there the Lord your God will gather you, and from there He will fetch you. And the Lord your God will bring you into the land which your forefathers inherited and you shall inherit it, and He will do good to you and increase your numbers above your forefathers. 5 And it is said: Lord, be gracious to us, for we put our hope in You: be our strength every morning, our salvation also in time of distress. 6 And it is said: It is a time of trouble for Jacob, but he shall be delivered from it. 7 And it is said: In all their affliction He is afflicted, and the angel of His presence saved them; in His love and in His pity He redeemed them, and bore them and carried them forever. 8 And it is said: Who is a God like You, who pardons iniquity and forgives transgression for the remnant of His heritage? He does not maintain His wrath forever, for He desires [to do] kindness. He will again show us mercy. He will suppress our iniquities; and You will cast all their sins into the depth of the sea. Show faithfulness to Jacob, kindness to Abraham, which You have sworn to our fathers from the days of

יאמר היום ברת יי יראה: ויקרא מלאך יי אל אברהם שנית מן השמים: ויאמר, כי נשבעתי נאם יי, כי יען אשר עשית את הדבר הזה, ולא השקת את בנה את הידך: כי בך אברכה, והרבה אברכה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים, וירש זרעך את שער ארצו: וההברכו בזרעך כל נתי הארץ עקב אשר שקמת בקלי: וישב אברהם אל נערו, ויקמו וילכו יחדו אל פאר שבע, וישב אברהם בברא שבע:

ביום שאין מוריס התחת חזן מוריס יום:

רבונו של עולם, כמו שכתב אברהם אבינו את הדבאר מעל פה וידוע לעשות ויאתה פלג שלם, פה וקפשו בהקרה את פעמך מעלנו, ויגלה בהקרה על מוריה. והנה עמנו אלחינו פמדת החסד וקמדת הרחמים והקנס לנו לפנים מישורת הדין, ובסוף הנולד לשב חזן אפה מעוף ובעוף ומאפה ומעלהקה, וקנס לנו יי אלחינו את הדבר שהכתבתנו בהקרה, על ידי משה עבדך כמו כבודה פאמר. וקרתו את פרתו עקוב, ואף את פרתו יצחק, ואף את פרתו אברהם אופר והאין אופר: ונאמר ולא גם ואת פרתותם פאראן אברהם, לא מאמקוהו ולא געלהתם לקבלתם, לקפר פרתו אתם כי אני יי אלחיכם: ונאמר, וקרתו לכם ברת ראשית, אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים, לעיני היום להיות ליהם לאליהם אני יי: ונאמר וישב יי אלחיך את שוב וקרה ורחוקה, וישב וקפדך כפל העמים, אשר קפדך יי אלחיך שקמה: אם יהיה עבדך ורחוקה, וישב וקפדך כפל העמים, יי אלחיך וקפדך וקרה: והביאה יי אלחיך אל הארץ אשר ירשנו אבותיך, וירשמה וירשקה וירדך מאבתיך: ונאמר, יי קננו, לך קנינו הנה ודעם לקפדכם, אף ישועתנו קנית צד: ונאמר ונת צדך הוא קיעקב, ומקרה יושע: ונאמר, כפל צדכם לו צד ומלאך פניו הושעים, פאברהבת וקמקרתו הוא גאלם ומפלים ומשאים כפל ימי עולם: ונאמר, כי אל פמה נשא עין ועבר על פלשע, לשאורית נהלות, לא התווד לעד אפן, כי קפדך החסד הוא: ישב ורחמנו, יכפיש עונותינו, והשליך פמאלות ים כפל במאלתם: ותהן אמת לעקוב, חסד לאברהם, אשר נשבעת לאבותינו קמי

תרא (א) ויקרא לוי כפ: (ב) שם כפ: (ג) שם כפ: (ד) ויריס ל' ג' ו' ת' ששית ל' ב: (ה) ויריס ל' ג' ו' ת' ששית ל' ב: (ו) סבת ויריס

1. Genesis 22:1-19. 2. Leviticus 26:42. 3. Ibid. 26:44. 4. Ibid. 26:45. 5. Deuteronomy 30:3-5. 6. Isaiah 33:2. 7. Jeremiah 30:7. 8. Isaiah 63:9.

**אל גערי ויקמו וילכו יחדו נממו אל פאר
שבע המלות וישב אברהם מסים פכאר שבע:**
והמק שהוא דוכלא שבצרי נשאר צימוד ז"א להוליה אמ דכקה שהיה
נוק' שבצורי שהם גבורי היוולאים למוז והם ד"פ צ"ן הנ"ל ולכן
נמשך כללית דכקה כי כשיוולאין הגבורי לצמוד מיד יולאה נוק', והמק
הלך להמירי אמ הג"ר הם הגבורה להמירי להמירי להמירי סוד המסדים
אמר שנממקו כי הג"ר ג"י ר"ם (עם האומיות) כמנין זמק:

**יחזה
יבאנו של עולם כמו שפכש אברהם אבינו סמך
את רחמינו לעשות רחמינו עמנו את פכאר
שלם.** צימוד גמור פ"ן יכפשו רחמינו עמנו את פכאר
ז"א מעלילנו וילכלו רחמינו לז"א על מרחמינו ז"א.
והתנהג עמנו יחזה ז"א אלהינו יאהיהיה פכאר
החסד סמך וכפדת הרחמים מ"ם מכליע למסך ורחמינו
לנו לפנים משורת הדין. וכמוכך הגדול מסדים לדעם
לזללות ישוב תרוץ אפך מעפך זה ומעריך ו
ומארצך זה ומנהלתך י: וק"ם לנו יחזה יאהיהיה
אלהינו את הדבר שהכפחהנו פרחמינו על ידי
מישה עבדך פאמור. ורחמינו שפשי את פרחמי
יעקוב מ"ם ולא את פרחמי יצחק גבורה ולא את
פראי אברהם סמך אפך. ורחמינו מלמה אפך:
ונאמר. ולא גם זאת פרחמינו פאריז איביהם לא
מאמתיים נענן ולא געלתיים נמדי כלליתם ציון להפך
כלום פראי השפעת הסוד שלל יספר אהם. כי אני יחזה
אלהיהם: ונאמר. ורחמינו להם פראי ראשנים

פכארני הם מוקף דעמק והם נ"ה דנינה והם ג' לנשים דנה"י
אמא כי צימוד שהי"ה דלפני וצ"ה דיריזי וההין שלל אמר ג"י ארי"ל
מ"ה אומיות והיה אומר די להעלות הלושין הגבורי לשרסם וא"י
להעלות הפנימי שהוא ימק פנימי גבורי בעצמן מפני שחיים החיוניות
כי ע"י העלת לנשי הגבורות יספיק גם לעמק שהוא הפנימי ולא
האריך להעלות וילך אברהם ויקח את האיל
ויעלהו לעלה פנו שהעלה לנשי גבורי לשרסם שהוא
הפנימי: ויקרא אברהם שים המקום יסוד ז"א

**הדוא יחזה מסדים גבורי ג"י ר"י יראה אשר יאמר
היום פרה יחזה יראה כי ראייה צימין מסך אך עמה שנכלל
מיד כלשה ואשה צימה עולה יראה ג"י ר"י כי עמה יש גבורות גם
צמסדים ועוד כי ע"י המסדים יש ראייה לגבורות: ויקרא מלאך
יחזה אל אברהם שנית מין השמים: ויאמר
כי לשפעת נאם יחזה פ"י יען אשר עשית
את הדבר הזה ולא השקת את פנה את
יחדיך: פ"י פרה אברהם ורחמינו ארפה ג"י די
פעמים צ"ן ח"ש אכזה אמ ויען כי קודם המימק היו ה' היות ה"ג
ועמה שנממקו ה"ג כג' מסדים שהם גבורות דנה"י ומ"ם נעשו ג' צ"ן
[שהם ו' היות ג' דמסדים ו' דגבורות]. ו' גבורות שלל נממקו צ"ן ב'
[שהם ב' היות ב' ר"י צ"ן [שהם מ' היות מ' כי אמר המימקו (לפני ריבוי)
ואכזה] את זרעה פכוכי השמים וכדול אשר
על שפת הים וירש זרעה את שער איבינו:
והתברכו בזרעה פל גויי הארץ עקב אשר
שפעת פכולי: וישב אברהם מסדים צמוד אור סמך**

אין אין די הלכה שלאחזי' אין ער מוסיף, אז (אויך פאר בחירת הקב"ה) אין אין דעם מקום דא קדושה (מוגבלת) - מצד דעם וואס אין דעם ארט האבן אדה"י וכי' געבראכט קרבנות ומשם נברא אדם.

... ויש להוסיף... וירבאלד אז אברהם וכי' האבן דארט גענויט מונחות און

מקריב געווען קרבנות מצד דעם וואס (זיי האבן געוואוסט בנוואה אז) דאס אין דער "מקום אשר יבחר ה'". . . . קומט אויס, אז זייער פעולה (וואס האט געבראכט צו קדושת המקום המוגבלת . . . א. א. איז פארכונדן מיט בחירת הקב"ה, ועפ"י יומתק וואס אברהם האט מתפלל געווען - און אויטגעפערט, "אשר יאמר היום יעדער יום, נצחתי את ה' יראתי".

לקיטוי שיחות חיי"ט ע"י 146 ואילך

ד. ענין בחר ה' יראה:

וזהו בחר ה' יראה פ"י אף שחר הוא מפסיק (כמו גבה טורא בנינו) כי כל שתגבה הרה יתר יחשיך כו' וכן בתגבורת האהבה ביותר יהי' נסתר ממנו אלקות ביותר כו'

אבל מפני שנמשך יראה עילאה דיצחק באהבה זו מפני מעשה העקדה אז יהי' ה' קרוב לו גם בתגבורת האהבה וזהו יראה שיהי' התגלות יראה דיצחק באהבה דאברהם אוהבי ומחמת זה סיכת הכח במס"ע אפ"י בקלים שבשיראל דל"ל.

מאמרי ארמוניי הדיקן על פשיטות התורה ע"י קל

ה. ענין ב' פעמים יראה:

... שהשופר עצמו הוא מאילן של יצחק בחר' גבורות, והוא מטיל חרדה בחר' גבורות, אך זהו מבחי' יצחק כמו שהוא אחר העקדה שנמתק בחסדים דאברהם. (ושפר שיעורו טפח כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן, הוא שיאחזנו ביד ימין דחסדים דאברהם ויראה לכאן ולכאן הוא כמו שקרא אברהם שם המקום שהוא ה' יראה אשר יאמר היום בחר ה' יראה. הרי יש כאן ב"פ יראה, והיינו יראה לכאן ולכאן שיש ראי' משני הצדדים. . . .

וי"ל השופר עצמו הוא בחר' יצחק, כי הוא מאילן של יצחק, ושיעורו כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן הוא שיראה לכאן לאברהם שהוא קודם יצחק ולכאן ליעקב שהוא אחר יצחק, והוא שחסדים דאברהם ורחמים דיעקב ימתקוהו מבי' צדדיו, והיינה מה שהתחבית ויראה לכאן ולכאן יגמט' אברהם יעקב במכוון. לקיטוי לוי יצחק, אגרות קודש ע"י שנה

פרשי' קור"פ. וראה לקיטוי ר"פ ראה: ארוזיל כיס שנאמר היום הוא נצחתי - באוהתי ראה ע"י תוס' מציין לערה"כ של חסדי' ע"ד היום (מסופה מו', ב'ג) - שם ע"י תולד כ' אשר כיס בערה"כ ע"ד סוחר כ"י

"דכל עוה"י נקרא חיים", ואולי י"ל חסעס דמספתו מערד היום דומא - כי נצחתי כחיל גל עשה"ב. ע"י לעיל סי'ג.

הדבר הנאהב הולך וקרוב ועל כן האהבה היא מרחוק דוקא כי בהיותו רחוק שייך לוהט שרועה ליתקרב . . . אמנם מדת היראה בהיפך כל מה שיתקרב ביותר אל האדון תהי' הירא' בשלימות' העצמי' ועיקר נקודתה עד שארכבנותיו דא לדא נקשו מפני גדול היראה כו' . . .

כמ"כ באהבת אברהם הולך ונסוע בעבודתו בקדש באהבה רבה שעם היותו שהגיע למדריגת פנימית מקודת האהבה בבחי' רצוא ומגבורת גדולה הרי כד היא מדת האהבה שבאה מצד הרחוק דוקא בהיותו אז רחוק מבחי' גלוי אלהות ולכן גדלה האהבה כנ"ל וכן אהבה ה' אלי' הייתה מרחוק דוקא ולכן ה' יראה בסגול שעמדת להתבארת באהבת אברהם שנקי' ה' ה' כידוע ועדיין לא נגלה כו' אבל ביראה דיצחק כל שגדלה יראתו הייתה מצד הקירוב ביותר שהי' ה' קרוב לו מאד כנ"ל לכן יאמר היום בחר ה' יראה שכבר נראה ונגלה גם באהבת אברהם ע"י התכללות יראה דיצחק באהבת אברהם בחר' גבורות כחסדים ע"י מעשה העקדה שנעקד יצחק ונתמלל באברהם. . . .

מאמרי ארמוניי הדיקן על פשיטות התורה ע"י קטס ואילך

ו. ענין זה נמשך לכאורה בירוששה:

והיינו מה שיוכל להיות מסני' בכל א' מישראל אף שלא יהי' לו אהבה לה' בתפלה מעולם שישמור נפשו מפני גדול האהבה כו' אבל מפני היראה שיראה למרוד באדו ולהתקם ממנו לגמרי כו' הרי הוא מוסר נפשו מפני זה ואין זה אלא מהארת יראה הפנימי' ביטול במציאות ממש שבא מפני הקירוב הגדול כנ"ל ולולי עקידת יצחק להמתיק בחסדי' דאברהם לא הי' באפשרי' להי' כח יראה וביטול פנימי זה במסני' על קדוה"ש בכל א' מישראל כו' וד"ל אבל ע"י שגם באהבה אברהם נוגלה ונראה בקירוב גדול הרי יש אהבה מסותרת ומצומצמת בכל א' מישראל מחמת ירושה מאברהם כידוע (כי מבחי' חסוד הוא להוריד השפעת מטה מסוד) לכן יש ביכולת למסור נפשו על קדוה"כ.

שם ע"י קל

ז. ענין אשר יאמר היום:

רמב"ם מכא"ס . . . "המונה מקומו מכיוון ביותר ואין משנין אותו ממקומו לעולם" - וואס ווייזט אויף דער נצחיות (- כלי הגבלה) פון דעם מקום - אין דאך דאס אז ענין וואס קען זיך נישט אויפטאן מצד בני אדם (אודער מצד דעם מקום), נאר בלויז מצד בחירות התב"ה שלפעלה ממדדה והגבלה: און אויף דעם ברענגט ער דעם פסוק שלחתיי הבחירה, "זה מוכח לעולה לישירא".

1) וזהו כמסעי' שלפני'.
2) כחיל בית הבחירה רפ"ב.

האט אים דער אלטער רבי גענוטפערט אן דורך דעם נסיון פון דער עקדה, אויך אויך דורך די איבעריקע נסיונות האט זיך נאך אברהם איבני דערהערט דער צוויי השעי"ת אין גאנצן ציור קומה ראש גוף רגל.

אין א יאר פופציק ארום - י"ט כסלו תר"ץ - ביים פארבריינגען מיט חסידים, האט דער עלטער זיידע דערצויעלט דעם אלטן רבי'ס אויבנדערמאנטן ווארט, און דערביי ארוםגעזעט דעם ענין פון מסירת נפש, זאגנדיק פאלגענדעס:

אברהם איבני מיט זיין מסירת-נפשדיקער עבודה לפרסם אלקותו ית' בעולם, האט אזוי מזוכר געווען זיין גות, אן אפילו די פיאטע האט דערהערט דעם צוויי השם אסר מער ווי עס דערהערט די קאפ בא א גרויסן משכיל. נאך א משכיל איז די קאפ מער ניט וואס זי הערט - אבער נאך אברהם איבני האט די פיאטע דערהערט.

און דער זיידע, - האט ער ווייטער געזאגט - מיט זיין מסירת-נפשדיקער עבודה לפרסם אלקותו בעולם על פי תורת הפלשטי, האט מתוך געווען חסידים אן ביי זיי זאל זיין דער, "דערהערן", ד. ה. אן א השגה אלקית זאל דערהערט ווערן אין אלע אברי הגות, ווי עס שטייט כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמתי, עס איז קלאר אז זיי בנייער ריידן.

* * *

ווען דער טאטע איז געקומען צו דער עלטער ווען ער האט געזאגט אנהויבן תפלין לייגן - ווי דער סדר הדודע בבית הרב - האט ער געפרעגט דעם זיידן, אויך ווי ער וויל זיין א ירא שמים באמת וואס בעדארף ער טאן צו דעם האט אים דער זיידע געזאגט:

ווער קלאר דעם עלטער זיידנ'ס שלחו-ערוך מיט אלע ויש אומרימים, וויסטו וואס הייסט קלאר? קלאר איז ווען עס לייכט זיך דורך, ד. ה. אן יעדער הלכה זאל דערהערט ווערן אין די אברי הגות וואס זיינען שייך צו דעם, אן די אברי הגות זאלן אליין דערהערן וואס זיי זאגן טאן.

און אט דאס הייסט, "דערהערן".

(ב) טעג שיצחק נתברך בזכות אברהם:

וזהו שהעקב האמר באברהם הוא בפי תולדות, כשהבטיח המק"ה ליצחק סיים עקב אשר שמע אברהם בקולי, שמשמע מזה שמה שהבטיח ליצחק הוא בשביל אברהם זקא, ולא בשביל יצחק עצמו. ולא מצינו כזאת באברהם ויעקב שהבטיח להם המק"ה הוא בשביל עצמם. וזיינו כי אברהם הוא בתי' חסד, ויעקב הוא בתי' רחמים דתפלות שנטות ג"כ לחסד. הגה ההבטחות להם הוא מחסד ורחמים שהיי מרכבה אליהם, ומאחר שהוא מחסד ורחמים א"צ לזה זכות אחרים. משא"כ ההבטחה

כי ברוך אברהם, והלכה אלה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים, וירש זרעך את שער איביו:

ע' לעיל במסוק ויקרא מלאך ה' אל אברהם שנית מן השמים החדוש שבברכות אל' לגבי הברכות שקבל בפי' לך לך.

והתברכו בזרעך כל גויי הארץ, עקב אשר שמעת בקלי:

הסעיפים: א. והתברכו - חידושו על ברכה שלפניו, ב. עקב אשר שמעת אן, ד. פיאטע האט דערהערט, ב. טעם שיצחק נתברך כותב אברהם. ג. שא' על קייב שכן דאברהם. ד. חידו' היל' עס זה שאברהם ה' בא בימים. ה. מצינו לפני המלכות.

א. והתברכו - חידושו על ברכה שלפניו:

דער לשון הברכה . . . "מכוכבי השמים", וכחול אשר על שפת הים" . . . ברענגט ארייס דער ריבוי עצום כמות פון די קינדער וואס וועלן ארויסקומען פון אים, עס איז אבער איז דעם ניט נזכר זייער שייכות והתייחסות צו אים, אן זיי וועלן אנגערויפן על שמו.

משא"כ די ברכה . . . "והתברכו בזרעך כל גויי הארץ" אז דאס וועט זיין אין אן אופן אז מ'וועט זיך בענטשן מיט זיי אלס "זרעך" - זיינע קינדער, די קינדער פון אברהם.

ב. עקב אשר שמעת:

(א) "די פיאטע האט דערהערט": דער אלטער זיידע, נאך זייענדיק א קינד, ווען ער האט זיך געהאדעוועט ביים אלטן רבי'ן, האט אמאל געפרעגט ביים אלטן רבי'ן, וואס איז דער טייטש עקב אשר שמע אברהם בקולי.